

**GOBIERNO de
GUATEMALA**
DR. ALEJANDRO GIAMHATTE

**MINISTERIO
DE ENERGÍA
Y MINAS**

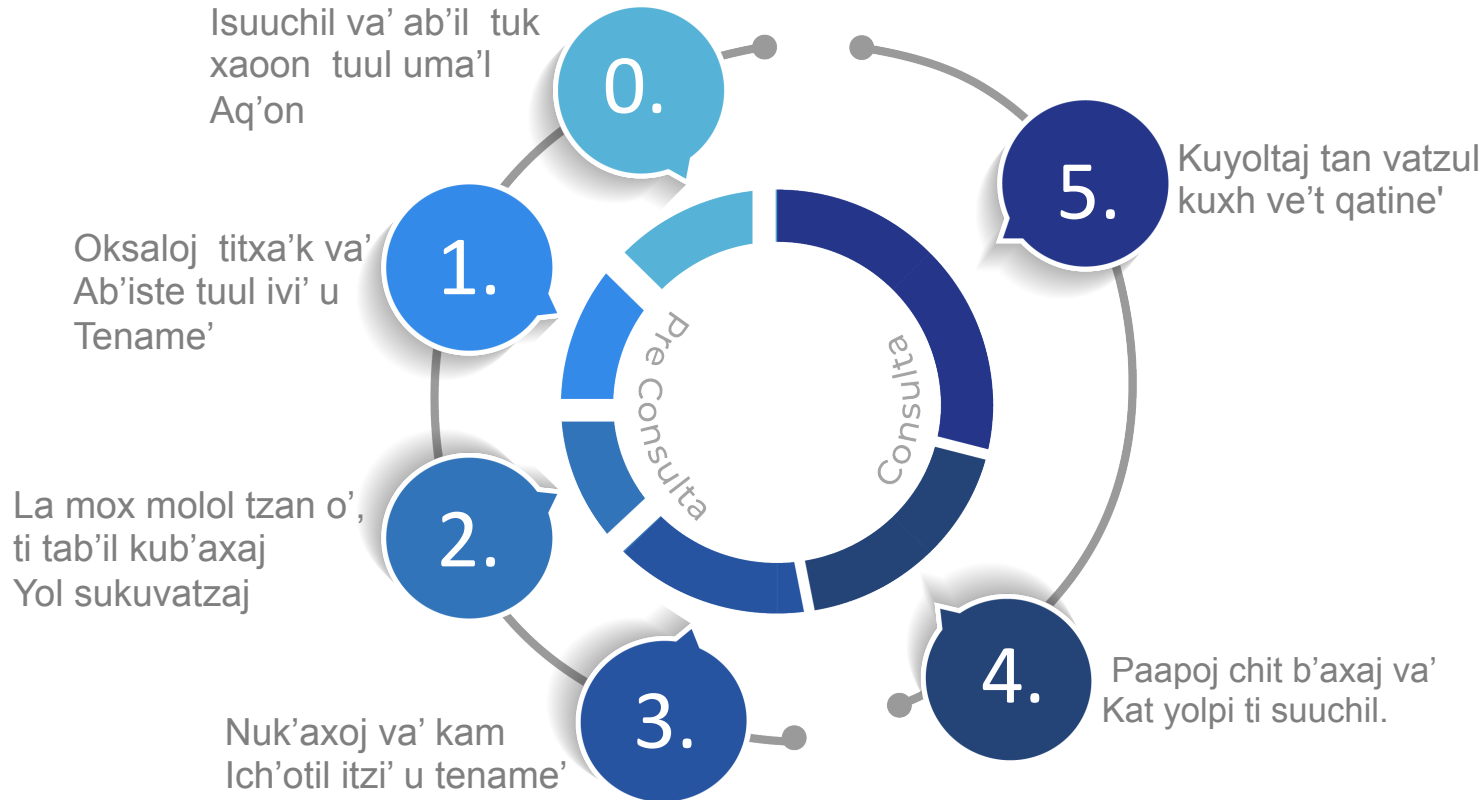
**TZI'ALKAN UMA'L U KOMON
YOL TETZ TENAM TU 169 OIT**

¿Kame' nitok-kat uva' la ch'otil uma'l vi' u tename'?

- U tokeb'al u k'ujb'a'l tzii tu B'eluval ib'elek'al ti' u OIT nital tzitzi va' jank'al u tename' va' o' kumool as la ucho' stu'k va' qoqsataj qib' titxa'k ti' u b'a'ne'
- Jik kuxh nital sqej va' qiltaj isuuchil tuk' uma'l ijikil vijejb'al u qetz qatine'.
- La ch'otil sqej o tenam, asoj u b'ooq'ol tename nikuxh toksa uma'l vitxumal sijunal as ye'xh kam nitalax sqej, va' xamtel liyansatzan u qatine'.
- Vitxumb'al u b'ooq'ole' techanal la ch'otil sqej ti' uma'l u aq'on va' nititz'aj ti' ib'anche', asoj lach'otil sqej, as tzitzi' ye'xhib'il lich'a'tib' tan nik'uche' va' nitab'i tib' kuyol tuk' u b'ooq'ol tename'

Tajneb'al tokeb'al u ch'otb'al tzi'e' vi' u tenme'

Yolpoj tisuuchil va' ab'il tuk xaoon tuul Uma'l aq'on

- Unq'a uxhchil va' nimal tijle'm k'atz u ijlenaale', va' ni eq'on ivi' isuuchil u Jejleb'ale' tetz txijub'al tuk' miinixh tx'ava', techanal la ipich'u' va' la ab'il kuyol b'axaj, va' kam tokeb'al u aq'one', kam ixaasal u puaaje' vatzaj, ab'il u uxhchile' va' eq'on ivi' u tiila aq'one, tuk' ka'toj txumb'al tan ye'la va' lakuxh teesa u b'ooq'ole' iyol tivi' .

Oksalo titxa'k va' ab'istej tuul ivi' u tename'

- Tikat uva' nitz'al kat ib'anchu uma'l aq'on, asoj kat ok titxa'k ti' tab'il iyol u tename' tuk' vib'ooq'le' as tzitzi' u ijlenaale' b'iichaj nitab'i tib' iyol stuk' umpajte, janka'l un uxhchile' ye'xhkam lakoj ipaleb'e uma'l tza'l la txumb'al ti uma'l aq'on, tan kat ch'otil stej va' ech u txumb'ale' uvi'la'.
- Sti'e' va' u tename' tzitzi', lichuk uma'l vib'ooq'ol va' b'anol vatz ti' tilax isuuchil.

Lamox molol tzan o' ti' tab'b'il kub'axaj yol

- U Jejleb'ale' eq'on ivi' Txijub'al tuk' miinixh.
- A'e' la molon vib'ooq'ol u tename' tuk' vib'anol ivatz u ijlenaale', va' onsatib' ti' ich'otil itzi' u tename' ti' uma'l aq'on va' tuk uchoj tuk' b'a'n ik'u'l la tal sqej va' kam q'ii tuk' jatva'l tachb'al ich' la ik'ujb'a' kan tzii ti' molpu tenam.

Nuk'axoj va' kam ich'otil itzi' u tename'

- Unq'a uqhchile' ve' k'ujlukan ti' inik'atib' vatzaj , aq'al uva' la el u aq'one' vitoj as jik kuxh inuk'at tib'e vatzaj.
- As tzitzi' la qal kat va' chi'al ik'u'l uqhchil ti teesal isuuchil u aq'one' tuk' jikla txumb'al, k'ujle'l ik'u'l vatzaj, chi' tan vatzaj, nik'uche' va' b'a'nla yol nitaltib' vatzaj, nitaq' tib' yolb'eloy, txeechil iyolone' as ye'l yaiib' nititz'aj vatzaj

Paapoj chit b'axaj va' kam kat yolpi ti suuchil

- U Jejleb'al tetz Txijub'al tuk' miinixh, asoj b'a'n tuk' eloj vitoj uve' kat yolpi b'axaj, va' kam sti', acha'v kuxh talax tisuuchil ti' u aq'one' tuk' u uxchile' ve' k'ujlukan. Uma'tile' asoj at joltu Jejleb'al b'ooq'ol eq'ontetz ivi' u txumb'ale', nib'an isuuchil as nitoksa tivi' nik'uch tzitzi' va'l ichi'al taama uxchil vatzaj.
- Tuul uva' la paap ivi' unq'a yole' ve' kat alchi, asoj a' chit u b'a'nla txumb'ale' nitale', lataq'tib' sti', jatva'l q'ii lib'ankat as ye'l uma'l ya'taj yol va' at itza'l lib'ane', as a'e' b'a'n vatz u tename'

Kuyoltaj tan vatzul kuxh ve't qatine'

- U Jejleb'ale' tetz Txijub'al tuk' Miinixh, tuk' unq'a uxhchile va' eq'on ivi' kuyol, **tuk' ve't unq'a uxhchile' va' sa'b'esamal**, tzitzi' lik'ulkat tib' iyol va' eq'omal vitzii u tename' sta'n va' Jejle'l kat, moj ye'l umaj kam va' va'lexh va' la teq'otzan uma'l iltza'l xamtel as a'e' lik'utib' iyol sti'.
- Tzitzi' la ik'ulkat tib' iyol tijkil va' jikchit layolb'el tisuuchil, eela chiil ivatz as ye'xhibi'l la la piton umaj uxhchil ti' ib'anax umaj va'lexh.